

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Навчально-науковий інститут публічної служби та управління
Кафедра місцевого самоврядування та розвитку територій

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
з дисципліни

**«ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ»**

Затверджено
на засіданні кафедри місцевого
самоврядування та розвитку територій
Протокол № 1 від «27» серпня 2024 р.

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Фінансово-економічні засади державного управління та місцевого самоврядування» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування / Укл. О.В. Голинська, Г.І. Куспляк. – Одеса: Одеська політехніка, 2024. – 29 с.

Укладачі: Олеся Голинська, к.держ.упр., доцент
Галина Куспляк, к.держ.упр., доцент

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Фінансово-економічні засади державного управління та місцевого самоврядування» призначені для здобувачів денної та заочної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

ЗМІСТ

<u>ВСТУП</u>	4
<u>Заняття 1: Досягнення цілей сталого розвитку на державному та місцевому рівнях</u>	5
<u>Заняття 2: Світовий досвід управління публічними фінансами</u>	8
<u>Заняття 3: Бюджетний моніторинг та прозорість бюджетного процесу</u>	10
<u>Заняття 4: Управління у сфері державного фінансового вирівнювання</u>	13
<u>Заняття 5: Показники результативності місцевих бюджетних програм.</u>	18
<u>Заняття 6: Оцінка ефективності та моніторинг показників результативності місцевих бюджетних програм</u>	22
<u>Заняття 7: Порівняльний аналіз результативності місцевих бюджетних програм.</u>	26

ВСТУП

Практичне (грец. *prakticos* – діяльний) заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організує детальний розгляд здобувачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування через індивідуальне виконання відповідно до сформульованих завдань.

Основними функціями практичних занять (дидактична мета) є: розширення, поглиблення й деталізація знань, отриманих на лекціях та в процесі самостійної роботи і спрямованих на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, закріплення знань, умінь і навичок, розвиток критичного мислення та усного мовлення здобувачів.

Методологічна мета практичних занять з дисципліни «Фінансово-економічні засади державного управління та місцевого самоврядування» формування відповідних компетентностей та результатів навчання за освітньо-професійною програмою «Державне управління та місцеве самоврядування» через:

- поглиблення знань про фінансово-економічні відносини в державному управлінні та місцевому самоврядуванні;
- формування умінь аналізувати стан фінансово-економічного забезпечення органів влади;
- удосконалення системи фінансово-економічних відносин на різних рівнях управління на основі інноваційних підходів;
- удосконалення навичок щодо узгодження загальнодержавних та місцевих інтересів в сфері фінансів та економіки, збалансування інтересів місцевого самоврядування та органів державної влади.

На практичних заняттях здобувачі вищої освіти мають змогу: проявити свою творчість і креативність; поглибити інтерес до науки і проведенню наукових досліджень; розвивати культуру мови, вміння та навички публічного виступу; брати активну участь у дискусії.

Відповідно до навчального плану *за заочною формою навчання* з дисципліни, на практичні заняття виділено 8 годин і виносяться такі заняття:

Практичне заняття №1. «Досягнення цілей сталого розвитку на державному та місцевому рівнях».

Практичне заняття №2. «Світовий досвід управління публічними фінансами».

Практичне заняття №4. «Управління у сфері державного фінансового вирівнювання».

Практичне заняття №5. «Показники результативності місцевих бюджетних програм».

Заняття 1: Досягнення цілей сталого розвитку на державному та місцевому рівнях

I. Питання для обговорення:

- 1) Ключові події еволюції Концепції сталого розвитку.
- 2) Взаємозв'язок економічного, екологічного та соціального векторів сталого розвитку.
- 3) Основні показники соціально-економічного розвитку та їх характеристика.
- 4) Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року.

II. Індивідуальне завдання. Здійснити аналіз основних макроекономічних показників України за останні три роки та дослідити їх взаємозв'язок з досягненням цілей сталого розвитку.

Вид заняття: практичне заняття

Мета: надання фахівцям теоретичних знань і практичних навичок щодо досягнення цілей сталого розвитку на державному та місцевому рівнях.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Ключові події еволюції Концепції сталого розвитку.	1. Розуміти основні етапи еволюції концепції сталого розвитку.
2. Основні показники соціально-економічного розвитку, їх характеристику.	2. Вміти здійснювати аналіз основних макроекономічних показників.
3. Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року.	3. Володіти навичками щодо побудови взаємозв'язку основних макроекономічних показників з досягненням ЦСР.

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

Навчально-методична та наукова література

1. Відображення в бюджеті української бюджетної системи цілей сталого розвитку. Методологію підготовлено Дмитром Ливчем, національним консультантом ПРООН, в рамках реалізації Спільної програми «Сприяння стратегічному плануванню та фінансуванню сталого розвитку на національному та регіональному рівнях в Україні». URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/UNDP-BSDGsReport-UA_v04.pdf.
 2. Методологія комплексної системи бюджетування ЦСР в Україні. Методологію підготовлено Дмитром Ливчем, національним консультантом ПРООН, в рамках реалізації Спільної програми «Сприяння стратегічному плануванню та фінансуванню сталого розвитку на національному та регіональному рівнях в Україні». URL: file:///C:/Users/kuspl/Downloads/UNDP-SDGsBudgetTagging-UA_v02.pdf.
 3. Детермінанти сталого розвитку економіки : монографія / О. Ю. Кудріна, О. В. Семеніхіна, Ю. В. Кіндзерський [та ін.] ; за заг. ред. В. В. Храпкіної, В. А. Устименка. – Київ, 2019. – 264 с.
 4. Загорський В. С. Концептуальні основи формування системи управління сталим розвитком еколого-економічних систем : монографія / В. С. Загорський. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. – 336 с.
 5. Куспляк Г.І. Сталий розвиток: етапи становлення, сутність поняття, основні вектори та інтерфейси / Г.І. Куспляк, І.С. Куспляк // Державне будівництво : електрон. наук. фах. вид. – Харків : ХаРІДУ НАДУ, 2020. – Вип. 2/2020. URL: <http://db.journal.kharkiv.ua/index.php/db/issue/view/8>.
 6. Куспляк Г.І. Індикатори досягнення цілей сталого розвитку України / Г.І. Куспляк, І.С. Куспляк // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2021. – Вип. 3 (84). – С. 240-246.
 7. Патицька Х. Фінансово-економічний потенціал територіальних громад: механізми функціонування та активізації: монографія / Х. Патицька // ДУ «Ін-т рег. досл. ім. М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2019. 209 с.
- Законодавчі акти та нормативно-правові документи*
8. Про затвердження Концепції сталого розвитку населених пунктів: постанова Верховної Ради України від 24.12.1999 р. № 1359-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1359-14#Text>.
 9. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад: наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 № 265. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0265914-22#Text>.
 10. Про Стратегію сталого розвитку «Україна - 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>.

11. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вер. 2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.

Додаткова література:

1. Бурик З. М. Теоретико-методологічні засади державного регулювання сталого розвитку України: дис. ... д-ра наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 «Механізми держ. упр.» / Зоряна Михайлівна Бурик ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Київ, 2018. – 468 с.

2. Васильєва О. І. Концептуальні засади сталого розвитку територіальних громад / О. І. Васильєва, Н. В. Васильєва // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – №. 8. – С. 74-78.

3. Інформаційне забезпечення моніторингу ЦСР, метадані // Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: https://ukrstat.gov.ua/csr_prezent/2020/ukr/st_rozv/metadata/metadata.htm.

4. Оцінка прогресу досягнення ЦСР в Україні (за методологією Економічної та соціальної Комісії ООН для Азії та Тихого океану (UNESCAP)) // Офіційний веб-сайт Державної служби статистики. URL: https://ukrstat.gov.ua/csr_prezent/2.htm.

5. Публічне управління сталим розвитком територій / Н. Васильєва, О. Васильєва, С. Приліпко // Збірник наукових праць ЛОГОС. – 2020. – Т. 2. – С. 12-14.

6. Цілі сталого розвитку. Добровільний національний огляд / Департамент стратегічного планування та макроекономічного прогнозування Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. – 2020. URL: <https://ukraine.un.org/sites/default/files/2021-10/VNR%20SDG%20Ukraine%202020.pdf>.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Державного університету «Одеська політехніка». URL: <http://opu.ua/education/e-library>.

2. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: www.kmu.gov.ua.

3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

4. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <http://nplu.org>.

5. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>.

6. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>.

7. Офіційний веб-портал парламенту України. URL:

<https://www.rada.gov.ua>.

8. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua>.

Заняття 2: Світовий досвід управління публічними фінансами

I. Питання для обговорення:

- 1) Аналіз існуючої законодавчої бази різних країн з питань управління публічними фінансами.
- 2) Світові тенденції розвитку публічних фінансів.
- 3) Проблеми самостійності місцевих бюджетів у світі.
- 4) Необхідність та наслідки запозичення елементів світового досвіду

II. Індивідуальне завдання.

Підготувати доповідь на вибір:

1. Система управління публічними фінансами в пострадянських державах (одна країна на вибір).
2. Система управління публічними фінансами в США.
3. Система управління публічними фінансами в країнах ЄС (одна країна на вибір).
4. Система управління публічними фінансами в країнах Азійського простору (одна країна на вибір).

Вид заняття: практичне заняття

Мета: надання фахівцям теоретичних знань і практичних навичок щодо необхідності та наслідків запозичення елементів світового досвіду управління публічними фінансами в Україні.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Сучасну законодавчу базу різних країн з питань управління публічними фінансами.	1. Визначати напрямки управління публічними фінансами на державному та муніципальному рівнях, що застосовуються в країнах ЄС, США, Східної Європи, в Азії.
2. Світові тенденції розвитку публічних фінансів.	2. Здійснювати пошук ефективного управління публічними фінансами серед різних країн

3. Проблеми самостійності місцевих бюджетів у світі.	3. Готувати пропозицій щодо запровадження досвіду з управління публічними фінансами зарубіжних країн в Україні
--	--

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

Навчально-методична та наукова література

1. Фінанси : навч. посібник: експрес курс / [Волохова І. С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. та ін.] за заг. ред. Волохової І. С. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. – 262 с.
2. Фінанси зарубіжних країн: навчальний посібник / [Кізима Т. О., Кравчук Н. Я., Горин В. П. та ін.]; за ред. О. П. Кириленко. – Тернопіль: Економічна думка, 2013. – 287 с.
3. Фінанси територіальних громад : навч. посібник / Л.С. Гаватюк, А.Г. Корбутяк, Н.Я. Сокровольська, Е.О. Юрій. – Чернівці, 2019. – 182 с.
4. Фінансові системи зарубіжних країн : навчальний посібник. / О.М. Савастєєва. – К.: ФОП Гуляєва В. М., 2019. – 177 с.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Державного університету «Одеська політехніка». URL: <http://opu.ua/education/e-library>.
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <http://nplu.org>.
4. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>.

Заняття 3: Бюджетний моніторинг та прозорість бюджетного процесу

I. Питання для обговорення:

- 1) Найважливіші зміни у бюджетному законодавстві.
- 2) Сучасні технології та інструменти здійснення моніторингу бюджетної політики.
- 3) Критерії залучення громадян до бюджетного процесу.
- 4) Інструменти прозорості бюджетного процесу та перспективи їх запровадження в Україні.

II. Індивідуальне завдання. Здійснити аналіз основних показників Державного бюджету України за останні три роки (динаміка та структура). Особливу увагу слід приділити фінансуванню на обслуговування державного боргу.

Вид заняття: практичне заняття

Мета: надання фахівцям теоретичних знань і практичних навичок щодо здійснення бюджетного моніторингу та прозорості бюджетного процесу.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал, звіти про виконання Державного бюджету України.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Найважливіші зміни у бюджетному законодавстві	1. Визначати напрямки залучення громадян до бюджетного процесу з метою ефективного розподілу фінансових ресурсів
2. Сучасні технології та інструменти здійснення моніторингу бюджетної політики	2. Здійснювати ранжирування інструментів прозорості бюджетного процесу задля проведення ефективної бюджетної політики
3. Критерії залучення громадян до бюджетного процесу	3. Здійснювати аналіз основних показників бюджетної політики з окресленням напрямів їх удосконалення

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

Навчально-методична та наукова література

1. Бюджетна політика держави: Навчальний посібник / Голинська О.В.– К.Нора-Друк, 2016. – 124 с.
2. Гендерно орієнтований підхід у бюджетному процесі : практ. посіб. / Т. Іваніна, О. Кисельова, М. Колодій, О. Остапчук, О. Цюпа. – Київ : Віваріо, 2020. – 88 с.
3. Луніна І.О. Публічні фінанси в макроекономічній політиці зростання : монографія / Інна Олександрівна Луніна ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». – К., 2020. – 440 с.
4. Огородова Т. Впровадження гендерно орієнтованого підходу в бюджетний процес органів місцевого самоврядування: посібник / Т. Огородова, С. Жаворонкова. – К.: Проект ПРОМІС, 2021. – 61 с.
5. Планування та виконання місцевих бюджетів на основі програмно-цільового методу: навчальний посібник / В. В. Зубенко, О.В. Голинська та ін.: за заг. ред. В.В. Зубенка // ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження». – [6-те видання, випр. та доп.] – К., 2017. – 144 с.
6. Сидорович М. Муніципальні фінанси : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / М. Сидорович. – Київ : НаУКМА, 2021. – 68 с.
7. Сучасна бюджетна система: правила та процедури: Навчальний посібник / В.В. Зубенка, А.С. Крупник, Т.А. Шаповал, А.І. Корнієнко, О.В. Голинська [За заг. ред. В.В. Зубенка]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження». – К., 2017. – 184 с.
8. Фінанси : навч. посібник: експрес курс / [Волохова І. С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. та ін.] за заг. ред. Волохової І. С. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. – 262 с.

Законодавчі акти та нормативно-правові документи

9. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі : наказ Міністерства фінансів України від 02.01.2019 № 1.
10. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо механізмів участі громадськості у бюджетному процесі на місцевому рівні: наказ Міністерства фінансів України від 03.03.2020 № 94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0094201-20#Text>.

Додаткова література:

1. Куценко Т.Ф. Форми залучення громадськості до бюджетного процесу на місцевому рівні в Україні: оглядовий аналіз / Т.Ф. Куценко // Економіка та держава. – № 7/2020. – 2020. – С.66-72.

Інформаційні ресурси:

1. Державна Казначейська служба України. URL: www.treasury.gov.ua.

2. Державний веб-портал бюджету для громадян Open Budget. URL: <https://openbudget.gov.ua>.
3. Електронна бібліотека Державного університету «Одеська політехніка». URL: <http://opu.ua/education/e-library>.
4. Інформація про бюджет у формі відкритих даних. «Е-дата».. URL: www.e-data.gov.ua.
5. Інформація про закупівлю товарів та послуг за публічні фінанси «Prozorro». URL: www.prozorro.gov.ua.
6. Міністерство фінансів України. URL: www.minfin.gov.ua.
7. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
8. Національна бібліотека України імені Ярослава. URL: <http://nplu.org>
9. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>.

Заняття 4: Управління у сфері державного фінансового вирівнювання

I. Питання для обговорення:

- 1) Проблемі питання порядку та умов надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам (субвенції на здійснення державних програм соціального захисту, субвенція на виконання інвестиційних проектів, освітня субвенція тощо) та шляхи їх вирішення.
- 2) Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності обласних бюджетів, бюджетів місцевого самоврядування, крім бюджетів міст Києва та Севастополя і районів у містах: теорія та практика.
- 3) Міжбюджетні трансфери між місцевими бюджетами.

II. Індивідуальне завдання. Проаналізувати механізм регулювання міжбюджетних взаємовідносин, спрямований на вирівнювання фінансових потенціалів регіонів і адміністративно-територіальних одиниць, за допомогою якого досягається баланс інтересів різних рівнів влади. Запропонуйте декілька варіантів щодо оптимізації фінансового вирівнювання.

Вид заняття: практичне заняття

Мета: надання фахівцям теоретичних знань і практичних навичок щодо управління у сфері державного фінансового вирівнювання.

Ілюстративний матеріал: для виконання дослідження використовуються дані, наведені у Додатку «Фінансування та виконання міжбюджетних трансфертів» до рішення сесій обласних, районних, міських рад, громад щодо затвердження звіту про виконання місцевого бюджету за останні три роки.

З метою аналізу складу, структури, динаміки міжбюджетних відносин використовують такі показники:

- *Виконання плану (%)* розраховується як відношення фактичної суми значення за звітний період у діючих цінах до планової величини цього показника на цей же період * 100%. Дозволяє визначити наскільки відсотків виконано планове завдання у відповідному періоді.

- *Питома вага (%)* розраховується як співвідношення частини сукупності до всієї сукупності * 100%. Дозволяє визначити питому вагу кожної статті доходів (видатків) у загальному обсязі доходів (видатків) бюджету та зробити висновки про найбільш вагомі статті доходної (видаткової) частини місцевого бюджету.

- *Темп зростання (%)* розраховується як співвідношення між двома рівнями, один з яких взято за базу порівняння * 100%. Базою порівняння є попередній період. Темп зростання характеризує відносну швидкість зміни явища і показує у скільки разів кожний даний рівень більший або менший рівня, який взято за базу порівняння.

- *Абсолютний приріст (грн., тис. грн., млн. грн.)* являє собою різницю між двома рівнями, один з яких взято за базу порівняння. Базою порівняння є

попередній період. Абсолютний приріст показує, на скільки одиниць кожен даний рівень відрізняється від рівня, взятого за базу порівняння. Абсолютний приріст може мати додатний або від'ємний знак. Якщо наступний рівень ряду динаміки більший за попередній, то абсолютний приріст буде мати знак «плюс», якщо менше – знак «мінус».

З метою здійснення горизонтального вирівнювання податкоспроможності територіальної громади необхідно ознайомитися зі ст. 98-100 Бюджетного Кодексу України.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

Практичне заняття виконується кожним слухачем окремо шляхом підготовки індивідуальної аналітичної записки щодо міжбюджетних відносин обраного місцевого бюджету (міської, селищної, сільської ради або громади) за останні три роки. Дані та результати дослідження пропонується оформити у вигляді таблиць.

1) Проаналізувати міжбюджетні трансферти окремої територіальної громади, здійснити розрахунки рівня виконання плану, питомої ваги, абсолютного приросту та темпу зростання. Зробити висновки.

Для заповнення таблиці використовуємо дані, наведені на Державному веб-порталі бюджету для громадян Open Budget (<https://openbudget.gov.ua>).

Таблиця 3.1

Аналіз міжбюджетних трансфертів _____

(назва територіальної громади)

Найменування	План	Факт	Виконання плану, %	Питома вага, %	Абсолютний приріст	Темп зростання, %
	за роками	за роками	за роками	за роками	за роками	за роками
1	2	3	4	5	6	7
Офіційні трансферти, всього, в т.ч.:						
базова дотація						
додаткові дотації						
освітня субвенція						
субвенція						
субвенція						
субвенція						
субвенція						

Висновки: _____

2) Визначити основні проблеми фінансування міжбюджетних трансфертів та окреслити шляхи їх вирішення по окремій територіальній громаді.

Таблиця 3.2.

Основні проблеми фінансування міжбюджетних трансфертів
та шляхи їх вирішення _____
(назва територіальної громади)

Назва субвенції	Основні проблеми фінансування	Пріоритетні напрями підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами	Можливі ризики
1	2	3	4
1.			
2.			
3.			
4.			

3) На підставі даних визначити, яким чином потрібно здійснити горизонтальне вирівнювання для бюджету територіальної громади, обчислити суму дотації (базової або реверсної). Зробити висновки.

Назва показника	Показник, умовні значення та розрахунок
1	2
Чисельність наявного населення територіальної громади (станом на 01.01.202)	
Надходження ПДФО по територіальній громаді за останній звітний період (за рік)	
Середній обсяг надходження ПДФО на 1 жителя ТГ	
Середній обсяг надходження ПДФО на 1 жителя по Україні	
Індекс податкоспроможності	
Дотація (базова / реверсна)	
Обсяг дотації	

Для заповнення таблиці використовуємо дані, наведені на таких платформах:

– Державний веб-портал бюджету для громадян Open Budget (<https://openbudget.gov.ua>) – щодо обсягу очікуваного надходження ПДФО обраної студентом територіальної громади;

– на інтерактивній платформі «Бюджети територіальних громад України» (https://public.tableau.com/app/profile/ulead/viz/_16360623127390/sheet0) – щодо чисельності населення ТГ.

УВАГА! Здобувач вищої освіти здійснює розрахунки за даними територіальної громади, що визначається за номером у списку в журналі обліку відвідування:

Список територіальних громад:

Заочна форма навчання		Денна форма навчання	
№	Одеська область	№	Вінницька область
1	2	3	4
1	Авангардівська ТГ	1	Бабчинецька ТГ
2	Балтська ТГ	2	Барська ТГ
3	Березівська ТГ	3	Брацлавська ТГ
4	Біляївська ТГ	4	Вапнярська ТГ
5	Великомихайлівська ТГ	5	Війтівецька ТГ
6	Вилківська ТГ	6	Вінницька ТГ
7	Дальницька ТГ	7	Вороновицька ТГ
8	Затишанська ТГ	8	Глуховецька ТГ
9	Знам'янська ТГ	9	Гніванська ТГ
10	Кілійська ТГ ТГ	10	Дашівська ТГ
11	Коноплянська ТГ	11	Джулинська ТГ
12	Красносільська ТГ	12	Жмеринська ТГ
13	Куяльницька ТГ	13	Іванівська ТГ
14	Лиманська ТГ	14	Іллінецька ТГ
15	Любашівська ТГ	15	Калинівська ТГ
16	Маразліївська ТГ	16	Краснопільська ТГ
17	Маяківська ТГ	17	Кунківська ТГ
18	Мологівська ТГ	18	Лука-Мелешківська ТГ
19	Новокальчевська ТГ	19	Мурафська ТГ
20	Окнянська ТГ	20	Немирівська ТГ
21	Одеська ТГ	21	Оратівська ТГ
22	Розквітівська ТГ	22	Райгородська ТГ
23	Старокозацька ТГ	23	Северинівська ТГ
24	Таїровська ТГ	24	Студенянська ТГ
25	Тузлівська ТГ	25	Томашпільська ТГ
26	Цебриківська ТГ	26	Тростянецька ТГ
27	Шабівська ТГ	27	Тульчинська ТГ
28	Ширяївська ТГ	28	Шпиківська ТГ
29	Ясківська ТГ	29	Якушинецька ТГ

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
-------	-------

1. Сутність та структуру міжбюджетних відносин	1. Володіти базовими знаннями про основні положення щодо фінансування з Державного бюджету міжбюджетних трансфертів різного спрямування
2. Порядок та умови надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам	2. Орієнтуватися у процедурах фінансування різноманітних субвенцій з Державного бюджету місцевим бюджетам.
3. Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності обласних бюджетів, бюджетів місцевого самоврядування, крім бюджетів міст Києва та Севастополя і районів у містах	3. Здійснювати дослідження міжбюджетних відносин за певний проміжок часу. 4. Критично осмислювати проблемні питання міжбюджетних відносин на місцевому рівні

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

Навчально-методична та наукова література

1. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини: навч. посіб. / І.О. Луніна, Т.Г. Бондарук – Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2019. – 304 с.
2. Сидорович М. Муніципальні фінанси : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / М. Сидорович. – Київ : НаУКМА, 2021. – 68 с.

Законодавчі акти та нормативно-правові документи

3. Бюджетний Кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

Додаткова література:

1. Ефективність використання міжбюджетних трансфертів: основні порушення / О. Колтик, В. Мазярчук, Н. Слиш // U-LEAD with Europe. – 2021. – 22 с. URL: https://decentralization.ua/uploads/library/file/727/U-LEAD_budget.pdf.
2. Миськів Г. Бюджетна система : теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях) : навч. посібник / Г. Миськів. – Львів : Растр-7, 2020. – 272 с.

Інформаційні ресурси:

1. Державний веб-портал бюджету для громадян Open Budget. URL: <https://openbudget.gov.ua>.
2. Електронна бібліотека Державного університету «Одеська політехніка». URL: <http://opu.ua/education/e-library>.
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
4. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <http://nplu.org>.
5. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>.

6. Офіційний веб-портал парламенту України. URL:
<https://www.rada.gov.ua>.

Заняття 5: Показники результативності місцевих бюджетних програм.

I. Питання для обговорення:

- 1) Впровадження системи результативності бюджетних програм в практику бюджетного процесу.
- 2) Групування результативних показників за категоріями.
- 3) Специфіка формування показників якості в системі результативності бюджетних програм.

II. Індивідуальне завдання. Вам дано доручення заповнити паспорт бюджетної програми. Запропонуйте перелік показників затрат, продукту, ефективності та якості за декількома завданнями бюджетної програми. Під час розробки надайте пропозиції та оцініть її вплив на сталий розвиток території. Окремо слід окреслити проблематику паспортизації бюджетних видатків та переходу до їх паспортного обслуговування Державною казначейською службою України.

Вид заняття: практичне заняття

Мета: надання фахівцям теоретичних знань і практичних навичок щодо формування показників результативності бюджетних програм на місцевому рівні.

Ілюстративний матеріал: для виконання завдання використовується лекційний матеріал та список рекомендованих джерел. Для визначення результативних показників бюджетної програми рекомендовано використовувати такі дані:

Назва показника	Визначення	Характерна ознака показника (фактору) у програмі	Співвідносність з факторами праці	Ознака одиниці вимірювання
1	2	3	4	5
Показники затрат	визначають обсяги та структуру ресурсів, що забезпечують виконання бюджетної програми та характеризують структуру витрат	1) Хто виробляє послугу? – Штатна структура, структура управлінь, відділів, відділень і т. ін. 2) Чим виробляємо послугу? – потужності, будівлі, споруди..	Засіб надання послуги (матеріальні та людські засоби праці)	Одиниця вимірювання завжди подається в абсолютному вираженні – шт., од., од., м ² , м ³ .

Показники продукту	використовуються для оцінки досягнення поставленої мети	1) На кого (на що) ми докладаємо зусиль? 2) На кого (на що) ми діємо у процесі надання послуг? – Контингент споживачів послуги, обсяги виконаних робіт за послугою, і т. ін.	Об'єкт надання послуги (предмет праці)	Одиниця вимірювання завжди подається в абсолютному вираженні – осіб, учнів, пацієнтів, м ² , м ³ .
Показники ефективності	залежать від завдань, виконання яких забезпечує реалізацію бюджетної програми	1) Скільки коштує одиниця продукту в грошовому виразі? 2) Яка частка показника затрат припадає на одиницю продукту?	Продуктивність послуги (продуктивність праці)	Одиниця вимірювання завжди подається у відносних величинах – грн/пацієнта, од. вчителів/1 учня (навантаження), грн / м ² ремонту
Показники якості	є сукупністю властивостей, які характеризують досягнуті результати якості створеного продукту, що задовольняють споживача відповідно до їх призначення та відображають послаблення чи посилення позитивних тенденцій у наданні послуг (виробленні товарів, виконанні робіт) споживачам за рахунок коштів бюджетної програми	1) Що досягнуто в результаті виконання програми?	Результат надання послуги (результат праці)	Одиниця вимірювання завжди подається у відносних величинах – % зниження захворюваності, темп зростання показника порівняно з іншим періодом

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

Практичне заняття виконується кожним слухачем окремо шляхом підготовки бюджетної програми у різних галузях (освіта, охорона здоров'я, культура, спорт, капітальне будівництво тощо) з визначенням мети, завдань та результативних показників.

Дані та результати дослідження пропонується оформити у вигляді таблиці.

Форма звітності:

Код та назва бюджетної програми	
Найменування розпорядника бюджетних коштів	
Найменування відповідального виконавця	
Мета бюджетної програми	<i>Характерні риси мети бюджетної програми: визначення кінцевого результату від реалізації програми; орієнтація на довгострокову перспективу; відповідність головній меті діяльності розпорядника коштів.</i>
Завдання бюджетної програми	<i>Завдання повинні мати такі характеристики:</i> – орієнтованість на результат (добре сформульовані завдання, які чітко вказують на те, що необхідно зробити); – відображення результатів у кількісних вимірах (для того, щоб мати змогу визначити, виконане завдання чи ні, необхідно мати спосіб вимірювання результатів). 1. 2.
Результативні показники виконання бюджетної програми	
Завдання 1	
Показники затрат	<i>Характерна ознака показника та одиниці вимірювання</i>
Показники продукту	<i>Характерна ознака показника та одиниці вимірювання</i>
Показники ефективності	<i>Характерна ознака показника та одиниці вимірювання</i>
Показники якості	<i>Характерна ознака показника та одиниці вимірювання</i>
Завдання 2	
Показники затрат	<i>Характерна ознака показника та одиниці вимірювання</i>
Показники продукту	<i>Характерна ознака показника та одиниці вимірювання</i>
Показники ефективності	<i>Характерна ознака показника та одиниці вимірювання</i>
Показники якості	<i>Характерна ознака показника та одиниці вимірювання</i>

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Систему результативності бюджетних програм	1. Користуватися Типовим переліком бюджетних програм та показників їх виконання, складання бюджетного запиту на видатки місцевої бюджетної програми
2. Групування результативних показників за категоріями	2. Налаштовувати взаємодію всіх учасників бюджетного процесу в частині впровадження системи результативних показників бюджетних програм на місцевому рівні.
3. Специфіку формування показників якості в системі результативності бюджетних програм	3. Здійснювати формування, програмування та прогнозування переліку показників виконання місцевих бюджетних програм в різних галузях

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

Навчально-методична та наукова література

1. Куспляк Г. І. Комплексний механізм державного управління бюджетними програмами капітального будівництва в Україні : монографія / Г.І. Куспляк. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2019. – 264 с.
2. Планування та виконання місцевих бюджетів на основі програмно-цільового методу: навчальний посібник / В. В. Зубенко, О.В. Голинська та ін.: за заг. ред. В.В. Зубенка // ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження». – К., 2017. – 144 с.
3. Станкус Т. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі на рівні місцевих бюджетів / Т. Станкус. – Х. : Фактор, 2017. – 128 с.

Законодавчі акти та нормативно-правові документи

4. Про затвердження Примірного переліку результативних показників бюджетних програм для місцевих бюджетів за видатками, що можуть здійснюватися з усіх місцевих бюджетів: наказ Міністерства фінансів України від 27.07.2011 № 945. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0945201-11#Text>.
5. Про результативні показники бюджетної програми: наказ Міністерства фінансів України від 10.12.2010 № 1536. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1353-10>.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Державного університету «Одеська політехніка». URL: <http://opu.ua/education/e-library>.
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <http://nplu.org>.

4. Одеська національна наукова бібліотека. URL:
<http://www.odnb.odessa.ua>.

Заняття 6: Оцінка ефективності та моніторинг показників результативності місцевих бюджетних програм

I. Питання для обговорення:

- 1) Аналіз існуючої законодавчої бази з питань моніторингу та оцінки результативності бюджетних програм.
- 2) Проблеми діючого законодавства у частині моніторингу та оцінки бюджетних програм.
- 3) Необхідність та наслідки запровадження системи моніторингу та оцінки бюджетних програм.

II. Індивідуальне завдання: здійснити оцінку ефективності та моніторинг показників результативності місцевої бюджетної програми.

Мета: надання фахівцям теоретичних знань і практичних навичок щодо здійснення оцінки ефективності та моніторингу показників результативності місцевих бюджетних програм.

Ілюстративний матеріал: для проведення оцінки ефективності та моніторингу показників результативності бюджетної програми можуть використовуватись:

- офіційна державна статистична, фінансова та інша звітність;
- дані, бухгалтерського, статистичного та внутрішньогосподарського (управлінського) обліку;
- інформація про результати контрольних заходів, проведених контрольно-ревізійним підрозділом розпорядника бюджетних коштів тощо.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

Практичне заняття виконується кожним слухачем окремо шляхом здійснення оцінки ефективності та моніторингу показників результативності бюджетної програми, запропонованих у практичному занятті 5.

Форма звітності:

Оцінка ефективності
та моніторинг показників результативності бюджетної програми

(назва бюджетної програми)

(найменування розпорядника бюджетних коштів)

(найменування відповідального виконавця бюджетної програми)

1.1. Виконання бюджетної програми за напрямками використання бюджетних коштів:

Напрями використання бюджетних коштів	202_ рік			202_ рік		
	План	Факт	Відхилення факту від плану (+/-)	План	Факт	Відхилення факту від плану (+/-)
1	2	3	4	5	6	7
ВСЬОГО, в т.ч.						

Пояснення щодо відхилень: _____

1.2. Виконання бюджетної програми за джерелами надходжень

Джерела надходжень	202_ рік			202_ рік		
	План	Факт	Відхилення факту від плану (+/-)	План	Факт	Відхилення факту від плану (+/-)
1	2	3	4	5	6	7
ВСЬОГО, в т.ч.						

Пояснення щодо відхилень: _____

1.3. Виконання результативних показників бюджетної програми

Результативні показники	202_ рік			202_ рік		
	План	Факт	Відхилення факту від плану (+/-)	План	Факт	Відхилення факту від плану (+/-)
1	2	3	4	5	6	7
Завдання 1						
Показники затрат						

<i>Показники продукту</i>						
<i>Показники ефективності</i>						
<i>Показники якості</i>						
<i>Завдання 2</i>						
<i>Показники затрат</i>						
<i>Показники продукту</i>						
<i>Показники ефективності</i>						
<i>Показники якості</i>						

Пояснення щодо відхилень: _____

1.4. Узагальнений висновок:

Актуальність бюджетної програми	зазначається ступінь задоволення потреб у ході реалізації програми, чи залишається програма актуальною для подальшої її реалізації, чи мало місце дублювання заходів програми та заходів інших програм
Ефективність бюджетної програми	визначаються рівень досягнення мети та виконання завдань програми при використанні відповідного обсягу бюджетних коштів, можливості досягнення кращих результатів при використанні цих коштів, зазначаються недоліки та упущення організаційного, нормативно-правового та фінансового характеру, а також пов'язані з неналежним виконанням функції з управління бюджетними коштами (зокрема, несвоєчасність затвердження паспортів бюджетних програм та порядків використання бюджетних коштів, недотримання порядків використання бюджетних коштів, неналежна організація проведення державних закупівель, неналежна організація роботи із розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачами бюджетних коштів тощо), а також надаються пропозиції щодо усунення недоліків при виконанні бюджетної програми та покращення управління бюджетними коштами;
Корисність бюджетної програми	зазначаються соціально-економічні наслідки впровадження програми, перешкоди, що завадили досягненню необхідних результатів програми;
Довгостроковість наслідків бюджетної програми	вказується, чи будуть результати програми використовуватись після завершення її реалізації

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Законодавчу базу з питань моніторингу та оцінки результативності бюджетних програм	1. Поглибити знання щодо визначення параметрів моніторингу та оцінки бюджетних програм
2. Методичні рекомендації щодо здійснення оцінки ефективності бюджетних програм	2. Ранжувати проблеми у різних сферах за ступенями актуальності та можливості їх вирішення з метою підготовки пропозицій щодо їх вирішення
3. Проблеми діючого законодавства у частині моніторингу та оцінки бюджетних програм	3. Здійснювати оцінку ефективності та моніторингу показників результативності бюджетних програм, використовуючи офіційну державну статистичну, фінансову та іншу звітність

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

Навчально-методична та наукова література

1. Станкус Т. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі на рівні місцевих бюджетів / Т. Станкус. – Х. : Фактор, 2017. – 128 с.

Законодавчі акти та нормативно-правові документи

2. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо здійснення оцінки ефективності бюджетних програм: наказ Міністерства фінансів України від 17.05.2011 № 608. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0608201-11>.

3. Про оцінку ефективності бюджетних програм державного бюджету: наказ Міністерства фінансів України від 19.05.2020 № 223. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0646-20#Text>.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Державного університету «Одеська політехніка». URL: <http://opu.ua/education/e-library>.

2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

3. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <http://nplu.org>.

4. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>.

5. Сайти місцевих рад – інформація та документи щодо бюджету громади: рішення про затвердження місцевого бюджету та його виконання, бюджетні запити, паспорти бюджетних програм, інша документація.

Заняття 7: Порівняльний аналіз результативності місцевих бюджетних програм.

I. Опрацювання методики здійснення порівняльного аналізу ефективності бюджетних програм:

- 1) Визначення показників стимуляторів та дестимуляторів.
- 2) Розрахунок середнього індексу виконання показників ефективності бюджетної програми.
- 3) Розрахунок середнього індексу виконання показників якості бюджетної програми.
- 4) Розрахунок загальної ефективності завдання, підпрограми та програми.

II. Індивідуальне завдання: здійснити порівняльний аналіз ефективності бюджетної програми з метою прийняття управлінських рішень, заснованих на її результатах.

Мета: надання фахівцям теоретичних знань і практичних навичок щодо здійснення порівняльного аналізу результативності місцевих бюджетних програм.

Ілюстративний матеріал: для проведення порівняльного аналізу ефективності бюджетної програми необхідно освоїти лекційний матеріал та список рекомендованих джерел, а також використовувати інформацію, наведену у звітах про виконання паспорта бюджетної програми за звітний та попередній періоди.

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

Практичне заняття виконується кожним слухачем окремо шляхом здійснення порівняльного аналізу результативності бюджетної програми закладу охорони здоров'я, що розроблена при виконанні практичного завдання 6.

Завдання для виконання.

Відповідно до Методики здійснення порівняльного аналізу ефективності бюджетних програм, що виконуються розпорядниками коштів місцевих бюджетів (лист Міністерства фінансів України від 19.09.2013 № 31-05110-14-5/27486) виконайте порівняльний аналіз ефективності обраної бюджетної програми з фінансово-господарської діяльності закладу охорони здоров'я, використовуючи єдиний алгоритм розрахунку на основі формульного

підходу, зробіть висновки.

Форма звітності завдання:

Порівняльний аналіз ефективності бюджетної програми

(назва бюджетної програми)
(найменування розпорядника бюджетних коштів)
(найменування відповідального виконавця бюджетної програми)

1) Визначте показники стимулятори та дестимулятори.

Показники стимулятори та дестимулятори бюджетні програми

ПОКАЗНИКИ	
СТИМУЛЯТОРИ – це результативні показники, для яких перевиконання планових значень є бажаним і має позитивний вплив на результативність програми	ДЕСТИМУЛЯТОРИ – це результативні показники, для яких перевиконання планових значень має негативний вплив на результативність програми
1	2

2) Провести розрахунки ефективності бюджетної програми:

2.1. Середній індекс виконання показників ефективності бюджетної програми за звітний період:

$$\bar{I}_{(ef)} = \sum \frac{P_{(ef)i\text{факт}}}{P_{(ef)i\text{план}}} \div Z_{(ef)} \cdot 100, \text{ де}$$

$P_{(ef)i\text{факт}}$ – фактичне значення всіх показників ефективності;

$P_{(ef)i\text{план}}$ – планове значення всіх показників ефективності;

$Z_{(ef)}$ – кількість показників ефективності бюджетної програми.

Розрахунки:

Середній індекс виконання показників ефективності бюджетної програми за звітний період дорівнює

Завдання 1 _____

Завдання 2 _____

2.2. Середній індекс виконання показників якості бюджетної програми за звітний період:

$$\bar{I}_{(як)} = \sum \frac{\Pi_{(як) i факт}}{\Pi_{(як) i план}} \div z_{(як)} \cdot 100, \text{ де}$$

$\Pi_{(як) i факт}$ – фактичне значення всіх показників якості;

$\Pi_{(як) i план}$ – планове значення всіх показників якості;

$Z_{(як)}$ – кількість показників якості бюджетної програми.

Розрахунки:

Середній індекс виконання показників якості бюджетної програми за звітний період дорівнює

Завдання 1 _____

Завдання 2 _____

2.3. Розрахунок порівняння результативності бюджетної програми за звітний період із показниками попередніх періодів:

$$\bar{I}_1 = \frac{\bar{I}_{(еф) звіт}}{\bar{I}_{(еф) баз}}$$

Розрахунки:

Середній індекс виконання показників ефективності бюджетної програми за минулий період дорівнює

Завдання 1 _____

Завдання 2 _____

Порівняння результативності бюджетної програми із показниками попередніх періодів

Завдання 1 _____

Завдання 2 _____

2.4. Кінцевий розрахунок загальної ефективності завдання, підпрограми та програми:

$$E = \bar{I}_{(еф)} + \bar{I}_{(як)} + \bar{I}_1$$

Розрахунки:

Кінцевий розрахунок загальної ефективності завдання, підпрограми та програми

Завдання 1 _____

Завдання 2 _____

3) Узагальнений висновок про ефективність бюджетної програми:

4) Напрями підвищення ефективності бюджетної програми:

ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН

ЗНАТИ	УМІТИ
1. Визначення показників стимуляторів та дестимуляторів	1. Виявляти основні недоліки формування та виконання бюджетних програм на місцевому рівні
2. Розрахунок середнього індексу виконання показників ефективності бюджетної програми	2. Здійснювати порівняльний аналіз результативності бюджетних програм з метою прийняття управлінських рішень, заснованих на її результатах
3. Розрахунок середнього індексу виконання показників якості бюджетної програми	3. Вносити пропозиції учасникам бюджетного процесу щодо підвищення ефективності бюджетних програм
4. Розрахунок загальної ефективності завдання, підпрограми та програми	

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

Навчально-методична та наукова література

1. Станкус Т. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі на рівні місцевих бюджетів / Т. Станкус. – Х. : Фактор, 2017. – 128 с.

Законодавчі акти та нормативно-правові документи

2. Удосконалена Методика здійснення порівняльного аналізу ефективності бюджетних програм, які виконуються розпорядниками коштів місцевих бюджетів: лист Міністерства фінансів України від 19.09.2013 № 31-05110-14-5/27486. URL:

https://www.ibser.org.ua/sites/default/files/metodyka_zdiysnennya_porivnyalnogo_anализu.pdf.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека Державного університету «Одеська політехніка». URL: <http://opu.ua/education/e-library>.

2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

3. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <http://nplu.org>.

4. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>

5. Сайти місцевих рад – інформація та документи щодо бюджету громади: рішення про затвердження місцевого бюджету та його виконання, бюджетні запити, паспорти бюджетних програм, інша документація.